

© Creative Commons, 2015.¹

مبارزه با آلودگی هوا در چین

پیش گفتار

در سال ۲۰۱۶، شماری از مردم در شهر چنگ‌دو^۲ چین در اعتراض به آلودگی هوا بر صورت مجسمه‌های شهر ماسک زدند.^۳ مجسمه‌ها در سکوت، در حالی که مه دود سنگین آن‌ها را در خود گرفته بود، گویی به آلودگی هوا معترض بودند. شهروندان از هوای آلوده‌ای که استنشاق می‌کردند خسته شده بودند؛ هوایی که عامل شناخته‌شده بیماری‌های عروق و قلبی است. آن‌ها در حالی که ماسک خود را پایین

1- Brian Jeffery Beggarly. *Smog over Beijing's Forbidden City*. September 15, 2005.

(مه دود بر فراز شهر ممنوعه، عکاس جفری برایان بگرلی، ۱۵ سپتامبر ۲۰۱۵، آژانس ©Creative Commons

[Attribution 2.0 Generic Licence](#)

۲- Chengdu: مرکز استان سی‌شوان (Sichuan) در جنوب غربی چین.

3- Benjamin Haas. "China Riot Police Seal off City Centre after Smog Protesters Put Masks on Statues." *The Guardian*. December 12, 2016.

<https://www.theguardian.com/world/2016/dec/12/china-riot-police-seal-off-city-centre-after-smog-protesters-put-masks-on-statues>.

می کشیدند، به آرامی از کنار مجسمه‌ها می‌گذشتند. تا پایان ۲۰۱۶، بیش از یک میلیون نفر در چین به سبب آلودگی هوا جان خود را از دست دادند.

شهروندان چنگ‌دو مصمم بودند که علیه خطر قریب‌الوقوعی که شهر را تهدید می‌کرد اعتراض کنند، اما گزینه‌هایشان محدود بود.^۴ آزادی بیان و تجمعات در چین محدود است. علی‌رغم آن که اعتراض مجسمه‌ها به شیوه‌ای زیرکانه و کاملاً عاری از خشونت ابراز شده بود، رژیم در صدد سرکوب معترضان برآمد. پلیس ضدشورش به سرعت در شهر مستقر شد و میدانی اصلی را مسدود کرد.^۵ به این ترتیب طرح اعتراض گسترده و فراگیر منتفی شد، اما گروهی از هنرمندان تصمیم گرفتند کماکان به مبارزه ادامه دهند. آن‌ها با قدم‌زدن در شهر در حالی که ماسک بر صورت داشتند، به اعتراضات خود ادامه دادند. اما با وجود این که این شیوه کار به گمان‌شان قانونی بود، هشت تن از آن‌ها بازداشت شدند.^۶

طولی نکشید که ماسک‌ها از صورت مجسمه‌ها برداشته شد و تب اعتراضات فروکش کرد. رژیم بر معترضان غلبه کرد. ولی سوالات بسیاری بی‌جواب باقی ماند. در سال ۲۰۱۴ حکومت چین اعلام کرد که مبارزه با آلودگی هوا را در دستور کار خود قرار می‌دهد و از آن زمان تا کنون با کنشگران محیط زیست همکاری کرده است. پس چرا حکومت، اعتراضات مسالمت‌آمیز در چنگ‌دو را سرکوب کرد؟

پس زمینه

شی جین‌پینگ، رئیس‌جمهور چین، بر شدت استبداد در این کشور افزوده است. در زمان او محدودیت زمانی برای تصدی سمت ریاست جمهوری حذف شده، نظارت و سانسور در فضای مجازی افزایش یافته است، اقلیت‌های قومی بیش از پیش مورد آزار و اذیت قرار می‌گیرند و جامعه مدنی سرکوب می‌شود.^۷ خانه آزادی^۸ در گزارش سال ۲۰۱۹ خود چین را در جرگه کشورهای قرار داد که «آزاد نیستند». چین از حیث آزادی‌های انفرادی برای بیان «نظرات شخصی در موضوعات سیاسی و سایر مطالب حساس» و از حیث آزادی تجمعات در رتبه یک از ۴ (یعنی پایین‌ترین رده رتبه‌بندی)، و از حیث آزادی نهادهای غیردولتی در رتبه صفر از ۴ رده‌بندی شده است. فضا برای ابراز مخالفت سیاسی در چین بسیار تنگ است. با این حال آلودگی هوا یک بحران مزمن و بنیادی است و شهروندان چینی حاضر نیستند علی‌رغم خطرات بالقوه و تهدیدها، کوتاه بیایند یا سکوت کنند.

4- *China Country Report*. Report. Freedom House. May 14, 2019.

<https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/china>.

5- Xin Lin, Wong Siu-san, and Wong Lok. "China Cracks Down on Chengdu Smog Protests, Detains Activists, Muzzles Media." Radio Free Asia. December 13, 2016.

<https://www.rfa.org/english/news/china/muzzles-12132016132603.html>.

6- Beijing Bureau. "The Artist Protesters in a Polluted City on Edge." BBC News. December 13, 2016. <https://www.bbc.com/news/blogs-china-blog-38298407>.

7- *China Country Report*. Report. Freedom House.

۸-Freedom House: اندیشکده و موسسه تحقیقاتی که در سال ۱۹۴۱ در واشنگتن دی. سی بنیاد نهاده شد. این اندیشکده یک سازمان غیردولتی (ان.جی. او / NGO) است که برای حمایت از دموکراسی، آزادی سیاسی و حقوق بشر تحقیقات و فعالیت‌های حمایتی می‌کند.

در ماه مه سال ۲۰۱۸، سازمان جهانی بهداشت^۹ اعلام کرد که **سالانه قریب به هفت میلیون نفر بر اثر آلودگی هوا جان خود را از دست می‌دهند**. این مرگ‌ومیرها را می‌توان به استنشاق ذرات ریز معلق در هوا / ریزگرد^{۱۰} مرتبط دانست. این ذرات ریز در ریه و جریان خون نفوذ می‌کنند و به بیماری‌هایی مهلک از جمله بیماری‌های عروق و قلبی، سرطان ریه، بیماری‌های تنفسی و بیماری‌های انسدادی مزمن تنفسی منجر می‌شوند.^{۱۱} به گفته سازمان جهانی بهداشت اکنون کاملاً محرز شده است که استنشاق آلاینده‌های هوا مانع از رشد سیستم عصبی و جسمی در کودکان می‌شود و بر آزمون‌های شناختی (آزمون حافظه، استدلال، مهارت‌های ریاضی و کلامی، قضاوت، حل مسئله، تصمیم‌گیری، توانایی کسب معلومات و هوش) و رشد اعصاب و عضلات تاثیر منفی می‌گذارد.^{۱۲} کسانی که دچار بیش‌ترین صدمات ناشی از آلودگی هوا شده‌اند گروه‌های کم‌درآمد و به‌حاشیه‌رانده‌شده در جامعه، به‌خصوص در منطقه شرق دریای مدیترانه و آسیای جنوب شرقی، بوده‌اند.^{۱۳}

نظر به این که خطرات آلودگی هوا اکنون بر همه آشکار شده است، بسیاری از کشورها بر تلاش‌های خود برای کاهش آلودگی هوا افزوده‌اند؛ چین در این زمینه در زمره کشورهای پیشگام در مبارزه با آلودگی هوا است. از سال ۲۰۱۴ که دولت چین مبارزه با آلودگی هوا را در دستور کار خود قرارداد، «تراکم ذرات معلق در هوا در شهرهای چین به طور متوسط ۳۲ درصد کاهش یافته است» (این آمار مربوط به سال ۲۰۱۸ است).^{۱۴} این موفقیت با منع احداث کارخانه‌های جدید ذغال‌سنگ در مناطق آلوده، وادار کردن کارخانه‌های موجود به محدود کردن نشر آلاینده‌های هوا، بستن معادن ذغال‌سنگ و حتی ممنوع کردن استفاده از آب گرم کن‌های ذغال‌سنگی در منازل شخصی حاصل شده است؛ بدون آن‌که منابع ذغال‌سنگی با گزینه‌ای قابل دوام جایگزین شود.^{۱۵} این تلاش‌ها از بسیاری جهات اقتدارگرایانه بوده‌اند، اما نتایج حاصل از آن‌ها در زمینه افزایش طول عمر شهروندان چین مثبت بوده است. بنا به تحقیقاتی که نشریه نیویورک تایمز انجام داده است، در صورتی که روند کاهش آلودگی هوا ادامه یابد، شهروندان چینی می‌توانند انتظار داشته باشند که به طور متوسط ۲۰۴ سال بر طول عمرشان افزوده شود. در صورتی که چین بتواند به استانداردهای تعیین شده توسط سازمان جهانی بهداشت نائل شود [در حال

۹- سازمان جهانی بهداشت (World Health Organization) یکی از آژانس‌های تخصصی سازمان ملل متحد است که نقش یک مرجعیت سازمان‌دهنده را بر بهداشت جامعه جهانی ایفا می‌کند.

۱۰- ریزگرد از اختلاط دود زیاد، گردوغبار معلق در هوا، رطوبت هوا و سایر گازهای آلاینده هوا به وجود می‌آید و در هوا به حالت معلق در می‌آید، میدان دید را کاهش می‌دهد و روی عملکرد دستگاه تنفس جانداران تاثیرات منفی شدیدی می‌گذارد.

11- “Ambient and Household Air Pollution and Health.” World Health Organization. May 2, 2018. <https://www.who.int/airpollution/data/en/>.

12- “More than 90% of the World’s Children Breathe Toxic Air Every Day.” World Health Organization. October 29, 2018. <https://www.who.int/news-room/detail/29-10-2018-more-than-90-of-the-world’s-children-breathe-toxic-air-every-day>.

13- “9 out of 10 People Worldwide Breathe Polluted Air, but More Countries Are Taking Action.” World Health Organization. May 2, 2018. <https://www.who.int/news-room/detail/02-05-2018-9-out-of-10-people-worldwide-breathe-polluted-air-but-more-countries-are-taking-action>.

14- Michael Greenstone. “Four Years After Declaring War on Pollution, China Is Winning.” The New York Times. March 12, 2018. <https://www.nytimes.com/2018/03/12/upshot/china-pollution-environment-longer-lives.html>.

15- Ibid.

حاضر فاصله چین با آن استانداردها فاحش است^{۱۶}، ممکن است تا ۴۰۱ سال بر طول عمر شهروندان چین افزوده شود.^{۱۶} سوالي که مطرح می شود این است: آیا مردم چین می توانند برای به دست آوردن آن چند سال طول عمر اضافی مبارزه کنند؟

ما جون^{۱۷}

ما جون، نویسنده و کنشگر فعال محیط زیست، بیش از بیست سال سابقه مبارزه با آلودگی در چین دارد. او در سال ۱۹۹۹ کتاب «بحران آب در چین» را منتشر کرد که در زمینه تغییرات اقلیمی دست آورد بی سابقه ای بود.^{۱۸} این کتاب که اغلب آن را با «بهار خاموش» اثر راشل کارسون [آموزشگده توانا یک مطالعه موردی در این باره منتشر کرده است] مقایسه کرده اند، اثر مخرب رشد سریع اقتصادی بر محیط زیست را در چین نشان می دهد.

در سال ۲۰۰۶ ما جون موسسه امور عمومی و زیست محیطی آی.پی.ای (IPE)^{۱۹} را تاسیس کرد؛ یک نهاد غیرانتفاعی که مرکز آن در پکن واقع شده است. هدف و ماموریت این موسسه این بود که با افزایش آگاهی عمومی و اعمال فشار بر بنگاه های اقتصادی خصوصی و دولتی در چین آن ها را به پذیرفتن مسئولیتی که در قبال محیط زیست دارند ترغیب کند. این موسسه یک بانک اطلاعاتی جامع و فراگیر از داده های زیست محیطی ایجاد کرد و در دسترس عموم قرار داد که به شهروندان امکان می دهد نه فقط از میزان آلودگی هوا در منطقه خود آگاه باشند بلکه بتوانند به نام بنگاه های اقتصادی و واحدهایی تجاری که ناقض استانداردهای تعیین شده اند، دسترسی پیدا کنند.^{۲۰} دولت این شرکت ها را جریمه می کند، اما ما جون بر این عقیده است که این شرکت ها پرداخت جریمه برای آلوده کردن محیط زیست را «آسان تر و ارزان تر از اعمال راهکارهایی می دانند که منجر به پاکسازی می شود».^{۲۱} با این همه فشار افکار عمومی را نمی توان به همین راحتی رفع و رجوع کرد.

ما جون با انگشت نشان کردن بنگاه های اقتصادی/واحدهای تجاری متعلق به دولت، از محدود کنشگرانی بوده است که به طور مستمر یکی از ارکان حکومتی را در چین به چالش کشیده اند. در ظاهر، فعالیت های ما جون پویاتر و ستیزه جویانه تر از تظاهرات جنگ دو به نظر می آید، ولی واکنش دولت به همان تندی نبوده و با آن به همان اندازه مقابله نشده است. دلیل این امر چیست؟

16- Ibid.

17- Ma Jun (۱۹۶۸-): کنشگر و مشاور زیست محیطی و رئیس موسسه آی.پی.ای (IPE) که کار خود را به عنوان یک روزنامه نگار تحقیقی آغاز کرد و در سال ۲۰۰۶ در نشریه آمریکایی تایم به عنوان یکی از صد نفری شناخته شد که بر دنیا اثر گذار بوده اند.

18- "Learn More about Ma Jun." National Geographic Society.

<https://www.nationalgeographic.org/find-explorers/ma-jun> .

19- Institute of Public and Environmental Affairs (IPE).

20- "Vision and Mission: To Promote Information Disclosure, Serve Green Development, and Bring Back Clear Water and Blue Skies." About IPE. <http://www.ipe.org.cn/about/about.aspx> .

21- Rana Foroohar. "Cleaning Up China." Time. June 24, 2013. <http://content.time.com/time/magazine/article/0,9171,2145500,00.html> .

ما چون در مصاحبه‌ای با شورای کارنگی برای رعایت اصول اخلاقی در مسائل بین‌المللی^{۲۲} درباره آزادی نسبی و غیرعادی‌ای که برای انتقاد و سخن گفتن به او داده شده است نظر خود را ابراز کرد. به عقیده او اولین دلیل این امر آن است که این توفیق را داشته تا موسسه خود را به عنوان یک تشکیلات قانونی در پکن به ثبت برساند. معنی این نکته این است که وقتی آی.پی.ای بنگاه‌های اقتصادی/واحد‌های تجاری دولتی را - که در هر منطقه‌ای بالاترین مالیات را به دولت محلی می‌پردازند - دنبال می‌کند، دولت محلی نمی‌تواند کار آن را زیر سوال ببرد. دوم این که ثبات رویه‌ای که در کار شعب آی.پی.ای در سراسر کشور وجود دارد، به نفع دولت است: «در کار ما تداوم وجود دارد و این تداوم باعث جلب اعتماد مردم به ما شده است.» نکته سوم مداراگری است. برجسته‌ترین مشخصه این مداراگری این است که آی.پی.ای پذیرفته که فقط از داده‌های دولتی استفاده کند. با این موضع‌گیری، آی.پی.ای نقش رهبری حزب کمونیست را در مبارزه علیه آلودگی محیط زیست به رسمیت شناخته است. آخرین نکته این که ما چون بر اهمیت همکاری تاکید بسیار دارد. همکاری آی.پی.ای با سازمان‌هایی مانند موسسه منابع جهانی^{۲۳} و نحوه تقسیم کار آن موجب استفاده بهینه از منابع شده است.^{۲۴}

کارزارها

آی.پی.ای با تعقیب شرکت‌های چندملیتی خصوصی در چین برای خود شهرت بزرگی کسب کرد. مهم‌ترین کارزار آن علیه شرکت اپل (Apple) بود؛ در سال ۲۰۱۱، آی.پی.ای در گزارشی با عنوان «چهره دیگر اپل» از جزئیات سوءمدیریت و شرایط وخیم کاری برای کارگرانی پرده برداشت که برای کارخانجاتی کار می‌کنند که در چین با اپل همکاری می‌کنند.^{۲۵} اپل به این گزارش و به اظهارهایی که دولت‌های محلی به او دادند اعتنایی نکرد.^{۲۶} به همین سبب آی.پی.ای گزارش دیگری منتشر کرد که در آن موارد بیش‌تری از تخطی‌های اپل را فاش نمود و کارزاری با عنوان «سپ سَمی»^{۲۷} را در شبکه‌های اجتماعی در فضای مجازی علیه اپل آغاز کرد. این فشارها نهایتاً اپل را ناگزیر به پای میز مذاکره با آی.پی.ای کشاند. از آن زمان تا کنون اپل با آی.پی.ای از نزدیک کار می‌کند تا مدیریت مسائل زیست

22- The Carnegie Council for Ethics in International Affairs

23- The World Resource Institute.

24- "Ma Jun: Information Empowers." Carnegie Council for Ethics in International Affairs. February 11, 2013. https://www.carnegiecouncil.org/publications/archive/policy_innovations/innovations/000236.

25- Friends of Nature, Institute of Public & Environmental Affairs, Green Beagle, Envirofriends, and Green Stone. Environmental Action Network. "The Other Side of Apple I." January 1, 2011. https://www.business-humanrights.org/sites/default/files/media/documents/it_report_phase_iv-the_other_side_of_apple-final.pdf.

26- Friends of Nature, Institute of Public & Environmental Affairs, Green Beagle, Envirofriends, and Green Stone Environmental Action Network. "The Other Side of Apple II." August 31, 2011: P.2 <http://www.woa.ipe.org.cn/Upload/Report-IT-V-Apple-II-EN.pdf>.

27- "Poison Apple." Poison Apple | Publishing Pollution Data in China: Ma Jun and the Institute of Public and Environmental Affairs - A Journalism Case Study. 2012. http://ccnmtl.columbia.edu/projects/caseconsortium/casestudies/135/casestudy/www/layout/case_id_135_id_987.html.

محیطی و شرایط کار کارگران را در کارخانجاتی که با ابل همکاری می کنند، بهبود بخشد.^{۲۸}

ما چون بعد از توفیق‌هایی از این دست، که منجر به کسب شهرت برای او شد، جرئت بیش‌تری یافت و تصمیم گرفت به بنگاه‌های اقتصادی دولتی بتازد. او می‌دانست که در این حیطه حساسیت زیادی وجود خواهد داشت و به همین سبب با در نظر گرفتن حساسیت‌های موجود، کار را به‌دقت برنامه‌ریزی کرد. او متعهد شد که در مطالعه عملکرد شرکت‌های دولتی فقط از داده‌های دولتی استفاده کند، اما دسترسی آزادانه به این اطلاعات میسر نبود.^{۲۹} در فوریه ۲۰۱۲، آی.پی.ای عریضه‌ای تسلیم کنگره ملی خلق کرد که در آن درخواست کرده بود یک بانک اطلاعاتی مرکزی برای آلاینده‌هایی که بنگاه‌های اقتصادی دولتی در هوا منتشر می‌کنند، تاسیس شود و این مرکز اطلاعاتی بی‌درنگ (یعنی در زمان واقعی) به‌روز شود. سال‌ها تلاش برای کسب اعتبار، یافتن متحدین با نفوذ و افزایش آگاهی عمومی نسبت به معضل آلودگی محیط زیست بالاخره به بار نشست. در سال ۲۰۱۳ وزارت حفاظت محیط زیست اعلام کرد که از ۱۵ هزار شرکت دولتی خواهد خواست تا اطلاعات مربوط به آلاینده‌های محیط زیست را در زمان حقیقی اعلام کنند.^{۳۰}

این تحول برای آی.پی.ای توفیق بزرگی بود. پیش از هر چیز، ثبت داده‌ها در سامانه‌های به‌موقع (منظور سامانه‌هایی است که به محض وقوع یک رویداد تعریف‌شده واکنش نشان داده و آن را ثبت می‌کنند)، پنهان کردن موارد نقض مقررات و استانداردها را برای شرکت‌های دولتی مشکل‌تر می‌سازد. در گذشته این شرکت‌ها به محض آن‌که از بازدید یک بازرس مطلع می‌شدند خیلی سریع با راهکارهای سطحی و موقتی (رقیق کردن ضایعات با افزودن آب یا قراردادن مانیتور روی لوله‌های فرعی پساب) واقعیت را تحریف می‌کردند.^{۳۱} از سوی دیگر، این ابتکار موجب شد که جامعه - با تقبیح کارخانجاتی که ضایعات آلاینده فزاینده دارند و تشویق کارخانجاتی که ضایعات خود را کاهش می‌دهند - در تدوین مقررات زیست محیطی نقش داشته باشد. برای شفافیت بیش‌تر، آی.پی.ای داده‌های دولتی را به شکلی که دسترسی و استفاده از آن برای همگان آسان باشد روی تارنمای خود و یک نرم‌افزار تلفنی منتشر کرد.^{۳۲}

اعلام این داده‌ها نشانه حمایت نظام از تلاش‌های آی.پی.ای بود. در عین حال در موضوع آلودگی محیط زیست در داخل حکومت چین اختلاف نظر وجود دارد و این امر از موانع اصلی در کار آی.پی.ای است. مدل اقتصادی چین متکی به سرمایه‌گذاری‌های دولت در صنایع و زیرساخت‌ها است. دست‌اندرکاران دفتر اقتصادی چین رشد اقتصادی را به هر قیمتی تشویق می‌کنند و این امر به شرکت‌ها انگیزه می‌دهد تا مقررات زیست محیطی را نادیده بگیرند. هم‌زمان، مقاماتی که مسئول حفاظت از محیط زیست هستند از منابع آی.پی.ای استفاده می‌کنند تا خاطیان را جریمه و توبیخ کنند.^{۳۳} به این ترتیب مقامات دولتی در

28- *Supplier Responsibility: 2018 Progress Report*. Report. Apple, Inc. 2018.

https://www.apple.com/supplier-responsibility/pdf/Apple_SR_2018_Progress_Report.pdf.

29- Laura Moustakkerski. *Publishing Pollution Data in China: Ma Jun and the Institute of Public and Environmental Affairs*. Report. Case Consortium, Columbia University. 2014: p. 22 <http://cnmtl.columbia.edu/projects/caseconsortium/casestudies/135/casestudy/files/global/135/Ma%20Jun%20final.pdf>.

30- Ibid, 22.

31- Ibid, 24.

32- Ibid, 25.

33- Sarah Eaton and Genia Kostka. "Central Protectionism in China: The "Central SOE Problem" in Environmental Governance." *The China Quarterly* 231 (2017): 685-704. doi:10.1017/s0305741017000881.

دستور کار خود با دو موضوع مواجه‌اند که با هم در تعارض‌اند. در این میان گروه اقتصادی تقریباً همیشه دست بالا را داشته و قدرت دیوان‌سالاران مسئول حفظ محیط زیست و به قاعده در آوردن شرکت‌های دولتی را تقلیل داده است.^{۳۴} این فشار اقتصادی موجب کاهش اثر فشار افکار عمومی می‌شود. در کشورهایی که حکومت‌شان اقتدارگرا است شرکت‌های دولتی برای پاسخ‌گویی به نیازهای نظام، نه مردم، ایجاد می‌شوند.

اما رژیم از طرق دیگری هم در کار آی.پی.ای مانع ایجاد کرده است. زمانی که یکی از نهادهای غیردولتی (ان.جی.او / NGO)، که با آی.پی.ای همکاری می‌کند، از کارخانه‌هایی عکس گرفت که مقررات حفظ محیط زیست را نقض کرده بودند و آن عکس‌ها را در فضای مجازی منتشر کرد، رژیم به مقابله برخاست. مقامات به ما چون دستور دادند که بلافاصله آن پروژه را متوقف کند و ما چون بی‌درنگ دستور را اجرا کرد؛ زیرا به‌خوبی می‌دانست سرپیچی از آن دستور به فعالیت‌های آبی آی.پی.ای آسیب خواهد زد.^{۳۵} در مثالی که ذکر شد، ما چون دو ضابطه‌ای را که برای خود تعیین کرده بود زیر پا گذاشت؛ مداراگری و تداوم. از جنبه مداراگری، پروژه مزبور متکی به اطلاعاتی که از منابع دولتی اخذ شده باشد، نبود. از دیدگاه دولت این امر نافرمانی تلقی می‌شد. نقش نظام به عنوان رهبر مبارزه برای حفظ محیط زیست باید شناخته شود. دوم این که آی.پی.ای در مورد این پروژه از تداوم عدول و دولت را غافلگیر کرده بود؛ نکته‌ای که به نافرمانی جنبه تهدید را هم می‌افزود.

با وجود این محدودیت‌ها، ما چون تسلیم نشده و راه خود را در میان خطوط قرمز حکومتی پیدا کرده است و گاه مشاهده کرده که برخی از این خط قرمزها برداشته شده‌اند. در یک نمونه، دولت محلی در لانجو^{۳۶} - در ایالت گنسو - در حرکتی بی‌سابقه درخواست کرد که شعبه محلی شرکت ملی نفت چین، سی.ان.پی.سی (CNPC)، به خاطر سوءمدیریت در اداره محیط زیست از عموم مردم عذرخواهی کند و میزان انتشار آلاینده‌های محیط زیستی خود را کاهش دهد. ما چون از این حرکت استقبال کرد و گفت: «به‌ندرت یک دولت محلی به خود اجازه داده تا از یک شرکت دولتی در این سطح انتقاد کند؛ به‌خصوص زمانی که شرکت مورد نظر مالیات چشمگیری پرداخت می‌کند.» او همچنین از تلاش دولت برای دخیل کردن همگان در این امر ستاش کرد و گفت: «ایفای نقش بزرگ‌تر از سوی مردم موجب فشار بیش‌تر و نظارت قوی‌تر بر برخی شرکت‌ها می‌شود.»^{۳۷} در این مثال، مقامات رسمی الگوی شعب آی.پی.ای را در زمینه فشار افکار عمومی بر بنگاه‌های اقتصادی دولتی با هدف تغییر رفتار آن‌ها، سرمشق قرار دادند. این نمونه نشان می‌دهد که گفتمان آی.پی.ای از سال ۲۰۰۶ تا کنون به نحو فزاینده‌ای موثر بوده و توانسته است بر شهروندان و مقامات رسمی اثرگذار باشد.

34- Ibid.

35- Will Ford. "This Activist Uses A Little Shaming And Lots Of Data To Clean Up Chinese Factories." HuffPost. April 23, 2019.

https://www.huffpost.com/entry/majun-ipe-pollution-chinese-factories_n_5cbf2fdce4b0315683fd95f5 .

۳۶- Lanzhou: مرکز استان گنسو (Gansu) واقع در شمال غربی چین و در کرانه رودخانه زرد.

37- Liu Xin. "Govt Slams SOE over Pollution." Global Times. January 12, 2015.

<http://www.globaltimes.cn/content/901300.shtml> .

نتیجه‌گیری

اندکی تعمق درباره موفقیت‌ها و شکست‌های آی.پی.ای به درک علت سرکوب مردم در چنگ‌دو کمک می‌کند. طی اعتراضات چنگ‌دو، رژیم برای کنترل روایتی که از رویدادها می‌شد با ارسال پیامکی تهدیدآمیز استفاده از ماسک‌های ضد آلودگی هوا را در مدارس ممنوع اعلام کرد. به نقل از رادیو آزادی (آسیا)، شاگردان مدرسه در چنگ‌دو این پیامک را دریافت کردند:

«لطفا شایعات را باور نکرده و آن‌ها را منتشر نکنید... به دولت و اقدامات ضد آلودگی هوا، که دولت مبتکر آن است، اعتماد کنید... آموزگاران و شاگردان اجازه استفاده از ماسک را در این مدرسه ندارند و در این مورد برای هیچ کس استثنا قائل نمی‌شویم.»^{۳۸}

این پیامک گواهی است بر عمل‌گرایی عادی مردم در مقابله با آلودگی هوا در چین. این که می‌نویسد: «به دولت اعتماد کنید»، به این معنی است که دولت اصرار به تاکید بر نقش رهبری خود در مبارزه با آلودگی هوا دارد. مردم چین اجازه ندارند در این باره از خود نظری ابراز کنند و به شیوه‌هایی که به باور خودشان مناسب می‌آید با آلودگی هوا مبارزه کنند. این حقیقت، عمل‌گرایی ما چون را توصیف می‌کند. ما چون ناگزیر به استفاده از داده‌های دولتی و ایجاد اتحاد با مقامات رسمی شده و مجبور است هنگامی که دیوانسالاران اقتصادی تلاش‌های زیست‌محیطی را سرکوب می‌کنند صرفاً یک نظاره‌گر باقی بماند. با این حال او ثابت کرده است که کارکردن در چارچوب پارامترهایی که دولت تعیین کرده مانع از تاثیرگذاری او بر دولت نشده است. ما چون موفقیت‌هایی هم داشته است. او به تدریج دولت را به عقب‌نشینی‌هایی، هرچند حاشیه‌ای، وادار کرده و به این ترتیب میزان تحمل دولت نسبت به خود را به آزمون گذاشته و هر بار که راهی را باز دیده در مسیر آن کوشیده است.

بیش تر بدانید:

News and Analysis

- “9 out of 10 People Worldwide Breathe Polluted Air, but More Countries Are Taking Action.” World Health Organization. May 2, 2018. <https://www.who.int/news-room/detail/02-05-2018-9-out-of-10-people-worldwide-breathe-polluted-air-but-more-countries-are-taking-action>.
- “Ambient and Household Air Pollution and Health.” World Health Organization. May 2, 2018. <https://www.who.int/airpollution/data/en/>.
- Bureau, Beijing. “The Artist Protesters in a Polluted City on Edge.” BBC News. December 13, 2016. <https://www.bbc.com/news/blogs-china-blog-38298407>.
- *China Country Report*. Report. Freedom House. May 14, 2019. <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/china>.
- Eaton, Sarah, and Genia Kostka. “Central Protectionism in China: The “Central SOE Problem” in Environmental Governance.” *The China Quarterly* 231 (2017): 685-704. doi:10.1017/s0305741017000881.
- Ford, Will. “This Activist Uses A Little Shaming And Lots Of Data To Clean Up Chinese Factories.” HuffPost. April 23, 2019. https://www.huffpost.com/entry/majun-ipe-pollution-chinese-factories_n_5cbf2fdce4b0315683fd95f5.
- Foroohar, Rana. “Cleaning Up China.” Time. June 24, 2013. <http://content.time.com/time/magazine/article/0,9171,2145500,00.html>.
- Friends of Nature, Institute of Public & Environmental Affairs, Green Beagle, Envirofriends, and Green Stone Environmental Action Network. “The Other Side of Apple.” January 1, 2011. https://www.business-humanrights.org/sites/default/files/media/documents/it_report_phase_iv-the_other_side_of_apple-final.pdf.
- Friends of Nature, Institute of Public & Environmental Affairs, Green Beagle, Envirofriends, and Green Stone Environmental Action Network. “The Other Side of Apple II.” August 31, 2011. <http://wwwwoa.ipe.org.cn/Upload/Report-IT-V-Apple-II-EN.pdf>.
- Greenstone, Michael. “Four Years After Declaring War on Pollution, China Is Winning.” The New York Times. March 12, 2018. <https://www.nytimes.com/2018/03/12/upshot/china-pollution-environment-longer-lives.html>.
- Haas, Benjamin. “China Riot Police Seal off City Centre after Smog Protesters Put Masks on Statues.” The Guardian. December 12, 2016. <https://www>.

theguardian.com/world/2016/dec/12/china-riot-police-seal-off-city-centre-after-smog-protesters-put-masks-on-statues.

- “Learn More about Ma Jun.” National Geographic Society. <https://www.nationalgeographic.org/find-explorers/ma-jun>.
- Lin, Xin, Wong Siu-san, and Wong Lok. “China Cracks Down on Chengdu Smog Protests, Detains Activists, Muzzles Media.” Radio Free Asia. December 13, 2016. <https://www.rfa.org/english/news/china/muzzles-12132016132603.html>.
- “Ma Jun: Information Empowers.” Carnegie Council for Ethics in International Affairs. February 11, 2013. https://www.carnegiecouncil.org/publications/archive/policy_innovations/innovations/000236.
- “More than 90% of the World’s Children Breathe Toxic Air Every Day.” World Health Organization. October 29, 2018. <https://www.who.int/news-room/detail/29-10-2018-more-than-90-of-the-world’s-children-breathe-toxic-air-every-day>.
- Moustakerski, Laura. *Publishing Pollution Data in China: Ma Jun and the Institute of Public and Environmental Affairs*. Report. Case Consortium, Columbia University. 2014.
- “Poison Apple.” Poison Apple | Publishing Pollution Data in China: Ma Jun and the Institute of Public and Environmental Affairs - A Journalism Case Study. 2012. http://ccnmtl.columbia.edu/projects/caseconsortium/casestudies/135/casestudy/www/layout/case_id_135_id_987.html.
- *Supplier Responsibility: 2018 Progress Report*. Report. Apple, Inc. 2018. https://www.apple.com/supplier-responsibility/pdf/Apple_SR_2018_Progress_Report.pdf
- “Vision and Mission: To Promote Information Disclosure, Serve Green Development, and Bring Back Clear Water and Blue Skies.” About IPE. <http://www.en.ipe.org.cn/about/about.aspx>.
- Xin, Liu. “Govt Slams SOE over Pollution.” Global Times. January 12, 2015. <http://www.globaltimes.cn/content/901300.shtml>.

Photos

- Beggerly, Brian Jeffery. “Smog over Beijing’s Forbidden City”. September 15, 2005. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Beijing_Forbidden_City_Smog.jpg